

El **MUHBA** organitza un cicle de 4 concerts de petit format, on diferents intèrprets diuen, canten i musiquen obres dels escriptors catalans que parlen de la ciutats de Barcelona. Aquest programa forma part de la línia de recerca del museu que pretén recuperar el patrimoni literari i enguany estan dedicats a Verdaguer, Espriu i Vinyoli, entre d'altres.

Els concerts tindran lloc als Jardins d'Àustria del Park Güell, a tocar la Casa del Guarda, els divendres a les 10 del vespre i són d'accés gratuït.

Aquests concerts es fan amb la col·laboració de B:SM i el suport de Parcs i Jardins.

El cicle de concerts:

Divendres musicals

Paraules i sons de Barcelona

4 de juliol Gemma Sangerman, actriu, i Oriol Romaní, clarinet.

Itinerari literari per la Barcelona del xix i xx.

En el fulls següents hi ha els textos que es llegiran.

A través de Vinyoli

11 de juliol Xavi Múrcia i la Proesia Coral.

«Sons de la terra que el meu cor estima»

18 de juliol Alfons Encinas, veu i guitarra *Canta Jacint Verdaguer.*

El Minotaure i Teseu

25 de juliol Dídac Rocher, veu i guitarra, amb Jordi Solans, guitarra.

Diu Salvador Espriu.

VESPRES MUSICALS DEL PARK GÜELL

Paraules i sons de Barcelona

Itinerari literari per la ciutat del XIX i XX

Selecció de textos i lectura: Gemma Sangerman
Acompanyament musical: Oriol Romaní, clarinet

MUHBA Casa del Guarda. Park Güell
juliol 2014

1... Una ciutat tan acollidora

Barcelona és **una ciutat tan acollidora**, de tan bona entrada, que la paraula “barceloní” hi té un significat vastíssim. És una paraula que pràcticament no vol dir res, que no significa res. Això no vol pas dir, però, que els barcelonins no existeixin. Existeixen. És difícil de vegades de trobar-los, però no és pas impossible.” (...)

El barceloní té tiets i tietes, iaies i iaies, utilitza l’ “oi”, el “i ara!” i el “ves”... Parla un

català més aviat ensucrat, de vocals suaus, i té un pols de sacarina al pensament.

Josep Pla, *Barcelona, una discussió entranyable* dins *Primera volada*. Barcelona, Destino, Obra Completa III, 1966, p. 442-443.

2... s'ha estès entre plans i monts

Te voltaven les muralles
quan vaig entrar al teu clos,
i de la pólvora encara
se sentia la fortor.

Quants cops, estimada meva,
has bregat a sang i a foc
per desfer-te les cadenes
reblades per malfactors!

Quin batallar de campanes
i quin bronzir de canons,
i quin rebentar de bombes
i caure els casals a plom!

Mes el temps ha fet sa via
i les muralles no hi són,
i ma ciutat benvolguda
s'ha estès sobre plans i monts;

i on se flairava la pólvora
s'hi senten perfums de flors,
que es diu que la gent és bona
i que la pau és pertot.

Àngel Guimerà, *La meva ciutat, Segon llibre de poesies*. Barcelona: *La Renaixença*, 1920, recentment recollit a *Odes a Barcelona (1840-2011)*. Ajuntament de Barcelona, 2012.

Barcelona, que és filla d'aquest pla i no se n'ha mogut mai, ni és fàcil que se'n mogui, si no hi ha res de nou, hi va creixent i fent-se gran, perquè els petits es fan grans, i va voltant la muntanya de Montjuïc des del Besós al Llobregat, que són els dos rius que la naturalesa ens ha posat al pla, l'un al costat de l'altre, perquè facin joc, i no es pugui dir que a l'un cantó n'hi ha i a l'altre no, que seria molt lleig, i creixent i passant anys, perquè ja no és cap nena, s'ha decidit a arreglar la muntanya de Montjuïc, que ja convenia, i la va vestint de fonts i de jardins, amb escales que puguen i baixen, que si de moment té de servir per fer-hi l'Exposició d'Indústries Elèctriques, a la llarga i el dia de demà podrà ser un dels millors jardins d'aquest món (...).

Francesc Pujols, "Montjuïc", *La Publicidad*, 2 de desembre de 1920.

-On te'n vas, Barcelona, esperit català
que has vençut la carena i has saltat ja la tanca
i te'n vas dret enfora amb tes cases disperses,
lo mateix que embriagada de tan gran llibertat?

-Oh! detura't un punt! Mira el mar, Barcelona,
com te faixa de blau fins al baix horitzó,
els poblets blanquejant tot al llarg de la costa,
que se'n van plens de sol vorejant la blavor.

-Altra mar veus enllà, encrespada i immòbil,
de les serres que riuen al sol dolçament:
per copsar tanta terra i tanta mar, Barcelona,
ja et caldrà un pit ben gran, amb uns braços ben fermes.

Joan Maragall, *Oda nova a Barcelona*, dins *Seqüències*, dins *Carnets de viatge*, Diputació de Barcelona, Barcelona, 2010, p. 14-5.

La ciutat baixava amb suavitat des de la falda del Tibidabo fins al port. (...) Els camps que l'envoltaven ben aviat deixarien de ser-ho per convertir-se en nous edificis. Progrés i evolució. No paraven d'obrir carrers, de prolongar avingudes, de crear noves línies de tramvia i d'òmnibus –un cotxe de línia que funcionava amb gasolina en lloc d'electricitat. Barcelona segurament ja superava els sis-cents mil habitants, i no s'aturava. Continuava el flux constant de la immigració: més fàbriques, més obrers, més futur.

Jordi Sierra i Fabra, *La pell de la revolta*, Columna, Barcelona, 2004.

Al darrera Montserrat,
al davant la mar pregona...
oh Tibidabo estimat,
miranda de Barcelona!

Tens de dia les abelles
a sota teu treballant;
de nit s'han tornat estrelles
que van per ton cel rodant.

I t'embauma la ginesta,
i ajunten sos cants les aus
als bronzes tocant a festa
i al cornejar de les naus!

Oh Tibidabo estimat!...
Déu te dó la vida bona
amb aires de llibertat,

miranda de Barcelona!

Àngel Guimerà, *Obres completes II*, Ed. Selecta, Barcelona, 1978, p. 1433.

3... Fora del barri ja era Barcelona

La boira
 fredament
 acaba d'engolir la llarga via
Els llums són guaites

En acabar de ploure
 quan els arbres somiquen
 oh que és dolç escoltar el silenci
El silenci és la boira

Jo somric
I mil llums em somriuen
Són mil llums
 no pas homes
Com és càlid el somriure dels llums
I les espurnes blanques
 del trolley dels trams
 dansen com les estrelles

M'HE TOPAT AMB UN HOME QUE PASSAVA

Joan Salvat-Papasseit, *Passeig*, dins *Antologia de poetes catalans III, 1a part*, Galàxia Gutenberg/ Cercle de Lectors, Barcelona, 1997, pàg. 472.

Als dinou anys (...), el meu espectacle preferit era el port de Barcelona. En sortir de la Universitat, a migdia, passava per la llibreria de les Galeries Laietanes, regentada pel nostre gran i enyorat Salvat-Papasseit. Rambla avall, en conversa inacabable, a través dels molls a partir de la Porta de la Pau, arribàvem al nostre barri de la Barceloneta. La bigarrada multitud de velers i vapors, amb l'exotisme dels mariners i les banderes, ens feia somniar mil fantasies.

Tomàs Garcés, pròleg a *Vint cançons*, dins *Poesia completa*, Barcelona, Columna, 1993.

4... Què diríem de la Rambla

Què diríem de la Rambla
que no sigui ja esbombat,
de la Rambla, tan famosa
com París o Montserrat,
un passeig qui té casernes
i floristes i mercat

i capelles i teatres,
que tothom hi va pausat?

Guerau de Liost, *Romanç primicer de la ciutat de Barcelona*, dins *Antologia de poetes catalans III, 1a part*, Galàxia Gutenberg/ Cercle de Lectors, Barcelona, 1997, pàg. 99-101.

Escolti: això és la Rambla de les Flors.
I és de tothom, de les persones tristes
i les alegres, del torrat i el cru,
i la Rambla també és de les floristes,
i és més del nostre cor que de ningú.
I no som ni donotes ni dimonis,
ni el que vostè s'empesca amb els seus crits,
ni plantem d'esgarriamrimonis
ni ens dediquem a engalipar els marits.
Sinó que aquí aguantem tot el sant dia
i amb les flors que ofereix la nostra mà,
hi portem el perfum i l'alegria,
i ens hi guanyem directament el pa.
Si els borinots ens xiulen a l'esquena,
i els desvagats hi gasten el matí,
senyora, cregui que tenim prou pena...
i si els fem bona cara, és perquè sí,
és perquè hi ha molts rams a dins del cossi,
i hem de somriure al murri i al taujà,
i una cosa, senyora, és el negoci
i una altra el que vostè ve a suposar.
I a l'hora prima de plegar i de jeure,
recollim més tristesses que diners,
no fem mal a ningú, s'ho pot ben creure,
nosaltres som floristes i res més...

Josep Maria de Sagarra, *La Rambla de les floristes*, dins *Obres completes, Teatre I*, Ed. Selecta, Barcelona, 1979.

5... enmig de l'eixamplament de la ciutat...

Alzina del passeig de Gràcia, filla de les muntanyes, qui t'ha plantada aquí a la vora d'un passeig i **enmig de l'eixamplament de la ciutat**? Ben segur que ningú. Ets un record de les antigues boscúries que baixaven del Tibidabo, una borla del seu mantell de setí verd que arribava fins a prop de la mar. (...)

Mes no t'enyores aquí tota sola? No trobes a faltar les teves germanes que estan lluny d'aquí, a l'altra banda de Collserola o del Montseny, renyides amb aquesta civilització que et migra, t'escanyoleix i et deshonra? (...)

Aquí no es permet que els arbres tinguin grops o berrugues, ni que prenguin males

jeies impròpies dels arbres civilitzats del jardí. (...) Cap d'ells beu, com tu, la llet i la força de la mamella de la mare terra; i tu ets resignaràs a abeurar-te, com ells, amb l'aigua d'una manguera? La manguera que t'hauria de regar a tu és la dels núvols, és la del temporal que trona, udola i llampega baixant dels Pirineus. Quina saba trobaràs tu en aquest passeig empedreït i arenívol? (...) A tu no et convenen pas los aires de la ciutat; respiraries millor l'aire lliure de l'aubaga. Allí, te'n farien, d'afalacs, los tramuntanals de tres dies; te'n dirien de coses, les llevantades de vuit dies i vuit nits. Allí la tempesta escabellada te bressaria entre sos negres braços i lo rúfol torb te cantaria la non-non com una mare a un noieta de quatre mesos que s'adorm.

Jacint Verdaguer, *L'alzina del passeig de Gràcia*, dins sèrie no publicada A Barcelona.

6... s'arribaven a parar matalassos dalt de les teulades...

A Barcelona es produïren fets de brillant transcendència. L'exposició de Montjuïc va marcar els moments de més xarol. Aquell estiu va ser una estació fosforescent. (...) Els hotels de Barcelona no podien dar a l'abast: tothom que guardava un catre sobrer o una habitació destinada a les puces, va tenir de rellogat un canonge d'Extremadura o una peixatera de Portbou; **s'arribaren a parar matalassos dalt de les teulades** i a fer servir els parallamps de penja-robes. Barcelona bullia, tot era un sofregit de grandesa i de campí qui pugui.

(..) Tothom que tenia cinc duros, i encara que no els tingués, se n'anava a Montjuïc. Quan es tancava l'exposició, les Rambles i els cabarets rebentaven.

(..) La plaça d'Espanya, nova de trinca, el dia que es va inaugurar l'Exposició va veure la humanitat multiplicada, com si els homes fossin formigues, o com si totes les formigues del país s'haguessin fet inflar per un inflapneumàtics i haguessin anat a robar les americanes i les faldilles dels establiments que en venen.

Josep Maria de Sagarra, *Vida privada*, Barcelona, Proa, 1995, p. 195-8

7... vaig a anar amb els meus pares a seguir carrers

Recordo (...) quan pujava a peu fins a Sant Gervasi mentre el dia declinava (...). Recordo els cinemes de Gràcia (...): els cinemes Smart, Mundial, Viñas... (...)

Però més fort que tot hi ha el record de l'enigma del Parc Güell, on vaig perdre una cosa: em van renyar molt per haver-la perduda, i de tan astorada que estava no vaig saber mai què va ser el que havia perdut. Un mocador? Un guant? Un anell o un braçalet? Moltes vegades, quan de petita aquest record m'assaltava, em sobrevenia una gran pesantor. (...) Moltes vegades vaig somiar que estava al Parc Güell, a prop del drac, a prop de tantes rajoles i de tantes columnes, amb la ciutat de fons i plorant a llàgrima viva, sense poder arribar a recordar què era el que havia perdut i que, per culpa meva, no podria tornar a tenir mai més.

Mercè Rodoreda, *Evocació de Barcelona*, dins *Autoretrat*, Barcelona, Angle Ed., 2008, p. 145.

Quan tenia tretze o catorze anys, un any, per la Festa Major de Gràcia, **vaig a anar amb els meus pares a seguir carrers**. A la plaça del Diamant havien aixecat un envelat. Com a d'altres places, és clar. Però l'envelat que sempre més vaig recordar va ser el d'aquesta plaça. En passar-hi per davant, tot ell una capsa de música, jo, a qui els meus pares prohibien de ballar, tenia unes ganes de ballar desesperades i anava pels carrers guarnits com una ànima en pena.

Mercè Rodoreda, *En l'homenatge que li fou fet a la plaça del Diamant*, dins *Autoretrat*, Barcelona, Angle Editorial, 2008, p. 274.

8... I les parets estaven plenes de cartells

Era la primera vegada que em trobava en una ciutat on manava la classe obrera. Pràcticament tots els edificis importants havien estat ocupats pels treballadors i apareixien decorats amb banderes vermelles o amb la bandera vermella i negra dels anarquistes; les parets eren plenes de dibuixos amb la falç i el martell i de les inicials dels partits revolucionaris; gairebé totes les esglésies havien estat saquejades i les imatges cremades. Equips d'obrers es dedicaven a enderrocar sistemàticament els temples. Totes les botigues i els cafès exhibien una inscripció fent constar que havien estat col·lectivitzats i s'havien pintat les caixes de vermell i negre. Els cambrers i els dependents et miraven a la cara i et tractaven de tu a tu. Les locucions verbals de tipus servil i fins i tot cerimonial havien desaparegut temporalment. Ningú no deia "senyor" o "don", i ni tan sols "vostè"; tothom es tractava de "camarada" i de "tu" i deia "Salut!" en comptes de "Bon dia".

George Orwell, *Homenatge a Catalunya*, Barcelona, Destino, 2010.

A penes coneixia Barcelona el desembre de 1937.

Feia un any i mig –d'ençà de la meva incorporació al front- que no hi havia estat; ja no s'hi veia res d'aquella exaltació del principi, d'aquell juliol travessat de multituds vociferants que brandaven fusells entre el fum dels incendis. Ara, Barcelona impressionava, al contrari, pel seu silenci indiferent.

(...) Errabundejava pels carrers i em sentia perdudament estranger en aquella ciutat que era tanmateix la meua. Força més estranger que el juliol de 1936: la febre havia passat i darrera seu havia aparegut alguna cosa de repel·lent per hipòcrita i incompreensible, alguna cosa de sorneguer, de fatigat, de desil·lusionat; Barcelona, després d'haver-se emborratxat de "crits estranys", ara es veia abatuda, resignada i cínica.

Joan Sales, *Incerta glòria*, Club editor, Barcelona, 1999, p. 391-392.

"Els barcelonins havien anat acostumant-se a sentir l'anunci de l'alarma. Era un toc llarg, sostingut, de les sirenes; quan s'acabava, el senyal era tres tocs curts i seguits. Quan era de dia la gent no se'n preocupava gaire, però un cop fosc l'aprensió era més forta. En començar l'alarma tots els llums s'apagaven, tant els del carrer com els de dins de les cases".

Carles Pi i Sunyer. *La guerra 1936-1939: memòries.* Barcelona: Pòrtic, 1986. p. 113.

Dormíem junts. Jo al mig i un nen a cada banda. Si havíem de morir, moriríem així. I si a la nit hi havia alerta i les sirenes ens despertaven, no dèiem res. Ens quedàvem quiets, només escoltant, i tocaven la sirena d'acabament. Si podíem dormíem, però no sabíem si estàvem adormits perquè callàvem sempre. (...)

El darrer hivern va ser el més trist. S'enduien els nois de setze anys. **I les parets estaven plenes de cartells** i jo, que no havia entès aquell cartell que deia que havíem de fer tancs, i que amb la senyora Enriqueta ens havia fet riure tant, si en quedava un tros per alguna paret, ja no em feia riure gens. Hi havia homes molt grans que aprenien a fer la guerra pels carrers. Joves i vells, tothom a la guerra, i la guerra els xuclava i els donava la mort. Moltes llàgrimes, molt mal per dintre i per fora. (...) I tots s'hi anaven quedant com, a la rateta, les rates. No hi havia més remei. No hi havia més remei.

Mercè Rodoreda, *La plaça del Diamant,* Barcelona, Club editor, 1995, p. 156-157.

9... dels negres anys postbèl·lics

Resum d'una informació que dóna [un diari barceloní] l'any 1966: "Original rasgo del Orfeón de Alicante. Los cantores del Orfeón de Alicante están ensayando una habanera. La habanera canta la Ley Orgánica del Estado, y el significado de las palabras de Franco en la memorable sesión de las Cortes del día 27 de noviembre. La idea ha sido muy bien acogida."

Adaptació d'un fragment de **Josep Maria Espinàs,** *I la festa segueix.* Edicions La Campana, Barcelona, 2009.

Dels negres anys postbèl·lics, són molt interessants unes Sessions íntimes de música en conserva -aquest era el seu nom- que es van organitzar a casa de l'Artur Martorell i que reunien, sobretot, antics alumnes de l'Escola Normal de la Generalitat. Unes trobades al voltant d'unes audicions discogràfiques (que es feien amb una gramola de corda i amb aquells vells discos d'uns tres minuts de durada cada cara). Només el fet de retrobar-se i de veure que encara existia una gent unida pels mateixos ideals (dels quals no calia ni parlar-ne), ja era molt important. A més, l'Artur Martorell feia uns programes per a tots els assistents (sovint eren una cinquantena) i, naturalment, els feia en català; uns programes fets primer a mà i més endavant a màquina... i copiats amb paper carbó.

Oriol Martorell, *Paraules i Escrits. Segon recull.* Dínscic Publicacions Musicals, Barcelona, 1999.

10... ja sóc a casa

A la Natàlia, l'aeroport li semblà més gran i més clar i amb molt més de tràfec de com se l'havia imaginat. S'hi passejava gent de tota mena, hi havia moviment, i els llums indicadors assenyalaven entrades i sortides d'avions amb bastant de freqüència. (...)

Va aixecar el braç i aturà un taxi. Es girà per donar una darrera ullada a l'aeroport. Reconequé els trets màgics i suposadament infantils de Miró i va somriure, “**ja sóc a casa**”. Va pujar dalt del cotxe, “a la Gran Via cantonada Bruc, si us plau”. Pel mirall retrovisor veia els ulls color burell del taxista. Uns ulls que l'esguardaven de tant en tant, “no sé quina pinta dec fer. Tan estrany és una dona de gairebé quaranta anys que viatja sola?” (...) Els cotxes passaven veloços, gairebé a frec del taxi, “ja m’ho han dit: veuràs com hi ha més diners”. (...)

Montserrat Roig, *El temps de les cireres* (1976). Edicions 62, Barcelona, 1994.

Sempre que, a l'estiu, torno d'algun viatge, em sorprèn profundament l'entrada a l'Eixample: els carrers són una mena d'envelats coronats de verd, i l'aire hi té una discreció de penombra amable i fresca, plena d'acolliment. Em direu que els automòbils, el soroll, etc., etc. Entesos. Però feu-me el favor d'imaginar l'Eixample sense els arbres.

Els plàtans resisteixen, i fins i tot progressen, en unes circumstàncies ben poc favorables. No sé pas d'on treuen la força. Aquests plàtans són Barcelona. Per això el carrer de Balmes sembla foraster, un carrer trasplantat aquí des de qualsevol ciutat del món.

Josep Maria Espinàs, *A la vora de l'Avui*. Editorial Nova Terra, Barcelona, 1977.

Sóc a casa meva

La casa és al carrer de Balmes

El carrer de Balmes és a Sant Gervasi

Sant Gervasi és a Barcelona

Barcelona és al Principat

El Principat és als Països Catalans

Els Països Catalans són a Europa

Europa és una de les cinc parts del món

El món és un astre

i l'astre ens transporta sense treva

espais enllà.

Joan Brossa, *Cau de poemes* (1960) dins *Poemes de seny i cabell*. Ariel, Esplugues de Llobregat, 1977.

Has estat la meva mare,
la meva àvia,

la meva germana,
la meva nòvia,
la meva amant,
la meva filla estimada.
Has estat neboda i orquestra de cambra,
concert de rock amb roll en una garatge dels anys seixanta.
(...)
Has estat la capital de les fàbriques,
el port més gran del Mediterrani,
una magnífica amfitriona per tothom cobejada
i també una tapa de patates braves.
(...)
Ets port,
moderna i antiquada,
tradicionalista i avantguarda,
platja i caòtic nus viari.
(...),
civilitzada i brutal,
noucentista i esbojarrada...
Ets l'amor que m'aclapara...

David Castillo, *Oda des del cel. Dins Barcelona, geografia aèria*. Ajuntament de Barcelona/Brabander Editores, Barcelona, 2006. Recollida a *Odes a Barcelona (1840-2011)*. Tria, pròleg i notes de Sam Abrams. Ajuntament de Barcelona, 2012.